

Sosyal Bilgiler Ev Ödevi Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Yavuz TOPKAYA¹

¹Yrd. Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi M. R. Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, topkaya@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 14.11.2015

Kabul Tarihi/Accepted: 3.7.2016

e-Yayın/e-Printed: 17.10.2016

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.684>

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde verilen ev ödevlerine yönelik Likert tipi bir tutum ölçeği geliştirmektir. Ölçeğin geliştirilmesinde açımlayıcı faktör analiziyle birlikte doğrulayıcı faktör analizinden faydalanılmıştır. Araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Hatay ili Dörtyol ilçe merkezinde kamuya ait farklı iki ortaokulda yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini 233 kız ve 243 erkek olmak üzere toplam 476 ortaokul altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan veri toplama aracı, ortaöğretim öğrencilerinin kimya dersinde verilen ev ödevlerine yönelik tutumlarını incelemek amacıyla Yücel (2004) tarafından geliştirilen ölçeğin sosyal bilgiler dersine göre uyarlanarak yeniden yapılandırılması sonucu geliştirilmiştir. Yapılan açımlayıcı faktör analiziyle tutum ölçeğinin toplam varyansın %83,2'sini açıkladığı belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizinin ardından doğrulayıcı faktör analizi ile kuramsal yapı test edilmiş ve ölçeğin iç tutarlılık katsayısının .90 güvenirlilik katsayısının ise .89 olduğuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ölçeğin madde toplam korelasyonlarının .75 ile .94 arasında yer aldığı ve %27'lik alt-üst grupların ortalamaları arasındaki tüm farkların ise anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: sosyal bilgiler, ev ödevi, tutum ölçeği, yapısal eşitlik modeli

Social Studies Courses Homework Attitude Scale: Reliability and Validity Study

ABSTRACT

The purpose of this research is to develop a likert type attitude scale towards homework given in the social studies course to test construct and model fit after construct validity is investigated through exploratory factor analysis. This research carried out in two middle schools which is located Dörtyol city center in Hatay, fall semester of 2013-2014 academic year. Sample of the study consists of 233 female and 243 male totally 476 6th grade students. The instrument was developed by modifying attitude scale towards chemistry homework developed by Yucel (2004) into the social studies course. As a result of the exploratory factor analysis, it was determined that the construct explained % 83.2 of the total variance. After the exploratory factor analysis, the construct was tested theoretically through confirmatory factor analysis. Internal consistency coefficient was found as .90, reliability coefficient through split-half is .89 Moreover it was observed that corrected item-total correlations range between .75 and .94, there is significant difference between lower %27 and top % 27 for all items.

Keywords: social studies, homework, attitude scale, structural equation modeling

1. GİRİŞ

İnsanları içinde yaşadıkları topluma daha sağlıklı bir şekilde entegre edebilmek adına genel, evrensel ve yerleşmiş değerlerin bireylere kazandırılması gerekmektedir. Bireylerde bu istendik durumun sağlanması için ise karar alıcılar, tarihin her safhasında eğitim kurumlarından sıklıkla faydalanma yolunu seçmişlerdir (Varış, 1998). Küreselleşen dünyada özellikle 21. yüzyılda meydana gelen sosyal, kültürel ve ekonomik türden gelişmeler ile teknoloji alanında yaşanan değişimler, eğitimin önemini günümüzde artık biraz daha arttırmaktadır. Çünkü yaşanan gelişmelerle birlikte değişimlere ayak uydurabilen bireylerin ancak eğitim yoluyla yetiştirilebileceği (Taş, 2004) unutulmamalıdır. Toplumun önemli bir yapı taşı olan bireylerde bahsedilen bu uyum sürecinin daha etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için birçok farklı dersin etkisinden bahsetmek mümkündür. Ancak bu dersler içerisinde özellikle bireyin topluma karşı olumlu tutumlar geliştirmesinde sosyal bilgiler dersine daha büyük görevler düştüğü söylenebilir.

Sosyal bilgiler, sosyal bilimlere ait disiplinlerden seçili olan bilgilerin toplumsal yaşamla ilişkilendirildiği ve birey için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların kazandırıldığı bir yurttaşlık eğitimi programıdır (Erden, 1996; Öztürk, 2006). Sosyal bilgiler dersi aracılığıyla öncelikli olarak bilginin elde edilme süreciyle birlikte bilimsel ve sistematik düşünme becerileri (Gelen, 2002) öğrencilere aktarılır. Nitekim günümüz modern eğitim anlayışı, araştıran, üreten ve sorunlar karşısında çözüm üretebilen bireylerin yetiştirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu gerekçeden yola çıkarak eğitim-öğretim etkinliklerinin öğrenciyi merkeze alan bir yöntemle yapılandırılması gerekmektedir. Geçmiş dönemlerde eğitim-öğretim etkinlikleri, öğretmen merkezli (geleneksel) bir stratejiyle yürütülürken günümüzde ise öğrenciyi merkeze alan (yapılandırmacı) bir yaklaşım benimsenmiştir. Bundan dolayı sadece öğrencilere bilgi verme kaygısı içerisinde olan öğretmen modeli artık günümüzde yeterli görülmezken (Demir, 2006) öğrencilerin derslere daha aktif bir şekilde katılımını sağlayan, bilgiyi direkt verme yerine bilgiye nasıl ulaşılacağı hakkında yol gösteren, rehberlik yapan ve ders çalışma hususunda öğrencileri güdülemekle sorumlu olan öğretmen modelinin ön planda tutulduğu görülmektedir (Okutan, 1990; Yıldırım ve diğerleri, 2000). Öğrencilerin ders süreci içerisinde aktif olarak rol almalarında ve derslere daha hazırlıklı bir şekilde gelmelerinde birçok farklı stratejinin öğretmenler tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Fakat kullanılan stratejiler içerisinde araştırma yapma ve konuların pekiştirilmesine olanak sağlayan en önemli etkinliklerden birinin de ev ödevi (Yuladır & Doğan, 2009; Temel, 1989) olduğu söylenebilir.

Ev ödevi, herhangi bir derse hazırlık veya öğrenilen bilgileri pekiştirmeyi amaçlayan çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Arıkan & Altun, 2007; Cooper, 2001). Başka bir ifadeyle ev ödevi, öğrencilerin okulda öğrenecekleri konuya ön hazırlık yapmalarını sağlayan ve öğrenilen bilgilerin sürekliliğini arttırmak için ders dışında zihinsel ya da bedensel olarak kendilerini hazırlamalarıdır (Büyüktokatlı, 2009; Yücel, 2004). Eğitimciler tarafından ders dışı etkinlik olarak sıklıkla tercih edilen (Hong & Lee, 1999) ev ödevlerinin öğrencilere verilmiş amaçları ise genel anlamda şu şekildedir:

- Araştırma becerisi kazandırma,
- Konuların tekrar edilmesini sağlama,
- Derste öğrenilen bilgilerin gerçek hayata uygulanabilmesini sağlama,
- Öğrenilen bilgilerin analiz edebilmesini sağlama,
- Derslere hazırlıklı bir şekilde gelmesine olanak sağlama,
- Zihni aktif tutma,
- İfade yeteneğini geliştirme,
- Farklı konularda görüş sahibi olama,
- Düşünceleri düzene sokabilme,
- Öğrenilen konuları pekiştirebilme,
- Problemler karşısında çözüm üretebilme,
- Olaylar ve durumlar arasında neden sonuç ilişkisi kurabilme,
- Herhangi bir işe zamanında başlanıp zamanında bitirebilme,
- Sorumluluk alabilme,
- Karşılaşılan zorlukların üstesinden gelebilme,
- Başarım duygusunu öğrencilere kazandırabilme (Büyüktokatlı, 2009; Doyle & Barbar,1990; Fehrman ve diğerleri, 1987; Hill, 1992; Krapp, 1988; Milbourne ve diğerleri, 1999; Smith, 1989; Tan, 2005).

Brown, Oke & Brown (1982) ev ödevlerinin bazı kriterler göz önüne alınarak öğrencilere verilmesi gerektiğine işaret etmişlerdir. Ev ödevlerine ait bu kriterleri ise şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Verilen ev ödevi dersi pekiştirmeli,
- Verilen ev ödevi bir sonraki derse öğrenciyi hazırlamalı,

- Verilen ev ödevleri öğrencileri bireysel olarak çalışmaya yönlendirmeli,
- Verilen ev ödevleri öğrencilerin bilişsel yapılarını olumlu yönde etkileyebilmelidir.

Barnes (2001), eğitim-öğretim etkinliklerinin bir plan dahilinde yapıldığı ilk günden itibaren dünyadaki birçok öğretmenin ev ödevlerinden sıklıkla faydalandıklarını ifade etmiştir (Gündüz, 2005). Nitekim dünyadaki birçok farklı ülkede ev ödevlerinin öğretmenler tarafından hala sıklıkla tercih ediliyor olmasının temelinde uygun kriterler göz önüne alınarak verilen ev ödevlerinin öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilemesi yatmaktadır (Akın, 1998; Hizmetçi, 2007). Bunun yanında Gürlevik (2006) öğretilen bilgilerin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılmasında ev ödevlerinin önemli bir yer tuttuğuna dikkat çekmiştir. Bilen (1982) yaptığı çalışmada bir plan dahilinde verilmeyen ev ödevlerinin öğrenci başarısı üzerinde herhangi bir etkide bulunmadığını ve bu durumun da öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Kapıkıran & Kıran (1999) öğrencilerde ev ödevine karşı olumsuz tutum oluşturmamak adına verilen ödevlerinin öğrencileri çok fazla zorlayacak şekilde olmaması gerektiğine; öğrencilerin yeteneklerini göz önüne alınarak verilen ev ödevlerinin ise onların yeteneklerini geliştirmede önemli bir yere sahip olduğunu saptamıştır. Okan (1989) yaptığı çalışmada öğretmenler tarafından kontrol edilen ev ödevlerinin akademik anlamda olumlu sonuçları beraberinde getireceğini ortaya koyarken; kontrol edilmeyen ev ödevlerinin ise faydasız olduğu sonucuna ulaşmıştır. Paulu & Perkinson (1995) tarafından yapılan çalışmada ev ödevlerinin ders süreci içerisinde öğrenilen bilgilerin tekrar edilip gözden geçirilmesine olanak sağlayan bir etkinlik olduğunu ve ev ödevleriyle öğrencilerin değişik türden kaynakları kullanmayı öğrenerek öğrenmelerini sınıf dışına da taşıyabildiklerini tespit etmişlerdir. Özer & Öcal (2013) tarafından yapılan çalışmada öğrencilere sorumluluk hissinin kazandırılmasında ev ödevlerinin büyük bir önem taşıdığı saptanmıştır. Babadoğan (1990) tarafından ortaya konulan çalışmada akademik başarı ile derse yönelik tutum üzerinde ev ödevlerinin önemli bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Bayrakçı (2007) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilere verilen ev ödevlerinin onların sosyalleşmesi açısından önemli bir etkinlik olduğuna değinilmiştir.

Sosyal bilgiler eğitiminde farklı konulara yönelik hazırlanan ölçeklerin geliştirilmesinde araştırmacıların genellikle açıklayıcı faktör analizinden faydalandıkları bilinmektedir. Açıklayıcı faktör analizinin genel amacı, incelenen değişkenler arasında var olan ilişkileri ortaya koymak ve altta yatan süreç veya süreçlere ilişkin bir tanım oluşturmaktır (Tabachnick & Fidell, 2007). Bununla birlikte yapıların açıklanmasından sonra elde edilen sonuçların ilgili literatürdeki karşılığını ortaya koymak amacıyla da doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizinden faydalanılır (DeCoster, 1998; Tabachnick & Fidell, 2007).

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde verilen ev ödevlerine yönelik bir tutum ölçeğini geliştirmek, geliştirilen ölçeğin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizine göre uygunluğunu ortaya koymaktır. Aynı zamanda yapı geçerliliği ile ilişkili olduğu bilinen iç tutarlılık güvenilirlik analizinin de yapılması ve test yarılama güvenilirliğinin de hesaplanması amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapıldığı bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi, “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2002:77).

2.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Hatay ili Dörtöyöl ilçesinde öğrenim görmekte olan altıncı sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

2.3. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini 2013-2014 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Hatay ili Dörtöyöl ilçe merkezinde kamuya ait farklı iki ortaokulda öğrenimlerini sürdüren 233 kız, 243 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 476 ortaokul altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

2.4. Veri Toplama Aracı

Yapılan çalışmada faydalanılan veri toplama aracı, ortaöğretim öğrencilerinin kimya dersinde verilen ev ödevlerine yönelik tutumlarını incelemek amacıyla Yücel (2004) tarafından geliştirilen ölçek, geçerlik ve güvenilirlik çalışması öncesinde 45 tutum cümlesinden oluşmaktayken değerlendirilme sonucunda 5'li likert tipi 17 cümleden oluşan bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Tutum ölçeğinde bulunan tüm maddelerin birinci faktördeki yük değerlerinin .30'un üzerinde olduğu ve tek faktörle açıklanan varyans miktarının ise %55'e ulaştığı görülmektedir. Tutum ölçeğinin güvenilirliği ise .9104 olarak hesaplanmıştır. Yücel (2004) tarafından geliştirilen tutum ölçeğinde yer alan tüm maddeler araştırmacı tarafından öncelikli olarak dikkatli bir şekilde incelenmiş ve ardından sosyal bilgiler ile ilişkilendirilebilecek maddeler alanında uzman üç akademisyen tarafından seçilmiştir. Sosyal bilgiler dersi ile uyumlu olmayan maddeler ise ölçekten çıkarılmıştır. Sonuç olarak, sosyal bilgiler dersinde verilen ev ödevlerine yönelik tutumlarının ölçülebileceği 34 maddelik bir ölçek elde edilmiştir.

2.5. İşlem

Geliştirilen tutum ölçeğinin geçerliliğini ortaya koymak amacıyla öncelikli olarak ölçeğin yapı geçerliği araştırılmış ve ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenebilmesi için öncelikli olarak açımlayıcı faktör analizinden daha sonra ise doğrulayıcı faktör analizinden faydalanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için ise iç-tutarlık ve test yarılama yöntemleriyle, madde analizi için de; madde-toplam korelasyonuna bakılmış ve üst ve alt %27'lik grupların farklarının anlamlılık düzeyleri t testi kullanılarak incelenmiştir. Geliştirilen tutum ölçeğinin istatistiki işlemlerini gerçekleştirmek için SPSS17.0 ve Lisrel 8.51 programından faydalanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Açımlayıcı Faktör Analizine Ait Bulgular

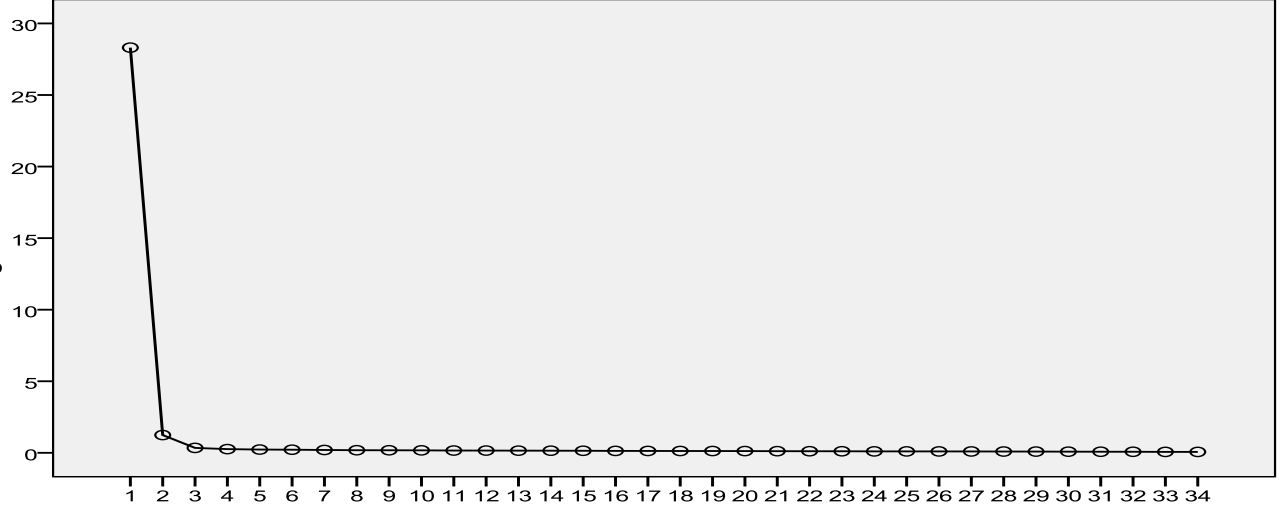
Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için öncelikle olarak açımlayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. İstatistiki işlemlere geçmeden önce ölçekte yer alan tüm maddelerin korelasyon matrisi derinlemesine bir şekilde analiz edilmiş ve maddeler arasında anlamlı korelasyonların var olduğu tespit edilmiştir. Ardından örneklem uygunluğu ile Barlett Sphericity testi yapılmış ve örneklemin uygunluk katsayısı .99 bulunurken Barlett Sphericity testi X^2 sonucu ise 28797,70 ($p < .001$)'dir.

Tablo 1. Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeği faktör yükleri

Maddeler	Faktör Yüğü
1. Sosyal bilgiler dersiyle ilgili ev ödevlerini eğlenerek yapıyorum.	.91
2. Sosyal bilgiler dersiyle ilgili ev ödevlerini zevk alarak yapıyorum.	.92
3. Sosyal bilgiler dersi ödevlerimi yaparken uykum geliyor.	.91
4. Sosyal bilgiler dersinde verilen ev ödevlerinin konularını anlayabilmeme yardımcı oluyor.	.92
5. Sosyal bilgiler dersi dersinde verilen ev ödevlerinin yapılması zorunlu olmamalıdır.	.74
6. Öğretmenlerin ev ödevlerini kontrol etmeleri gerekir.	.92
7. Öğretmenlerin incelediği ev ödevleri sayesinde yapılan yanlışlıklar ortaya çıkar.	.91
8. Ev ödevleri sayesinde öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişki gelişir.	.92
9. Ev ödevlerini yaparken bir yandan da televizyon izlemeyi severim.	.92

10. Konulara paralel bir şekilde verilen ev ödevleri başarıyı artırır.	.92
11. Ödevler yapılırken dikkatli ve özenli olunmalıdır.	.92
12. Başarılı olduğum konularda verilen ev ödevlerini yaparken sıkılıyorum.	.94
13. Ev ödevleri kendimi mutsuz hissetmeme neden oluyor.	.93
14. Ev ödevleri içerisinde en son sosyal bilgiler dersinde verilen ödevlerimi yapıyorum.	.93
15. Ev ödevleri içerisinde en başta sosyal bilgiler dersinde verilen ev ödevlerimi yapıyorum.	.94
16. Ezbere dayalı olan ödevleri yapmaktan hiç haz almıyorum.	.93
17. Sosyal bilgiler dersi kapsamında verilen ev ödevleri sayesinde sınavlara daha rahat bir şekilde hazırlanıyorum.	.93
18. Sosyal bilgiler dersinde araştırmaya dayalı olarak verilen ev ödevleri motivasyonumu artırıyor.	.94
19. Liselere giriş sınavında verilen ev ödevlerinin başarıyı artırma noktasında önemli bir yeri vardır.	.93
20. Sosyal bilgiler dersinde verilen ev ödevi yaparken bilgisayar, internet vb. olanaklardan faydalaniyorum.	.77
21. Düşünme becerilerimi artırmada sosyal bilgiler dersinin önemli bir yeri vardır.	.93
22. Sosyal bilgiler dersinde araştırmaya dayalı ev ödevlerini yaparken boşa zaman harcadığımı düşünüyorum.	.93
23. Ev ödevlerinin tüm dersler için önemsiz bir etkinlik olduğunu düşünüyorum.	.93
24. Arkadaşlarımla birlikte hazırladığım ev ödevlerinin bana daha fazla fayda sağlayacağını düşünüyorum	.89
25. Ev ödevlerini değişik kaynaklardan faydalanılarak yapmanın daha fazla vaktimi aldığını söyleyebilirim.	.93
26. Konuların daha anlaşılır olmasını sağlamak için farklı türden materyallerden faydalanılarak ev ödevlerinin yapılması gerektiğini düşünüyorum.	.93
27. Ev ödevi verme noktasında öğretmenlerin çok acımasız olduğunu düşünüyorum.	.93
28. Verilen ev ödevlerinin bir plan dahilinde verilmediğini düşünüyorum.	.93
29. Sosyal bilgiler öğretmenimin yetiştiremediği konuları ev ödevi olarak vermesinin haksızlık olduğunu düşünüyorum.	.94
30. Sosyal bilgiler dersinde hazırlık çalışması olarak verilen ev ödevi, motivasyonumu artırıyor.	.93
31. Ünite sonlarında yer alan alıştırmaların ev ödevi olarak verilmesinin konuları kavramamda büyük bir etkiye sahip olduğunu söyleyebilirim.	.94
32. Sosyal bilgiler dersinde konuları ne kadar anladığımızı kontrol etmek için verilen ev ödevlerinin faydalı olduğunu düşünüyorum.	.78
33. Ev ödevi kapsamında anlamadığım noktaları öğretmenimle tartışmanın onunla olan ilişkimi daha olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.	.75
34. Güncel olayları konu edinen ev ödevleri motivasyonumu daha fazla artırır.	.93

Yapılan açımlayıcı faktör analizi neticesinde öz değeri 1' in üstünde olan iki bileşenin var olduğuna ulaşılmıştır. Ancak, ölçekte yer alan faktör sayısının her bir bileşeni için toplam varyansa yapmış olduğu katkı dikkate alınmış ve bu doğrultuda ölçek tek faktörlü olarak tasarlanmıştır. Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeğinin faktörlerine ait öz-değerleri Şekil 1'de gösterilmiştir. Tek faktörlü olarak geliştirilen ve 34 maddenin yer aldığı bu ölçekte maddelerin toplam varyansın %83,2' sini açıkladığı tespit edilmiştir. Ölçeğin faktör yükleri .94 ile .74 arasında değişmektedir.

Şekil 1. Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeğinin faktörlerine ait öz-değer grafiği

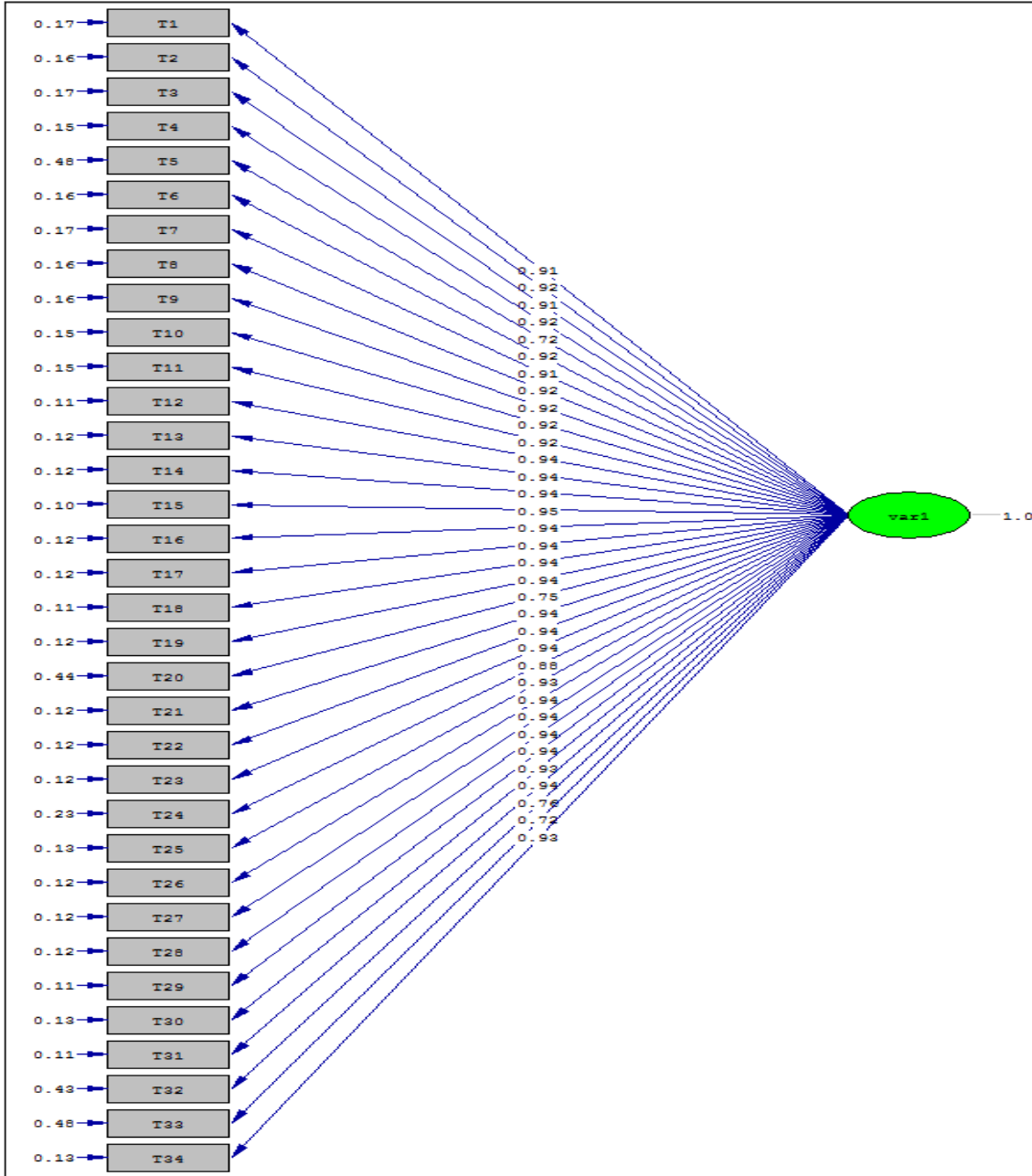
3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeğinin yapı geçerliliğini daha net bir biçimde ortaya koymak adına doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda modelin uyum indeksleri araştırılmış ve öncelikli olarak Ki-kare (X^2) iyilik uyumu değerlendirilmeye alınmıştır. Çalışmada Ki-kare değeri $X^2=2483,45$ ($N=476$, $sd=527$, $p=0.000$) olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeğinin uyum ölçüleri

Uyum Ölçüsü	Değeri	Uyum Düzeyi
X^2/Sd	4.71	Orta Düzey Uyum
RMSEA	0.08	İyi Uyum
NFI	0.94	İyi Uyum
CFI	0.95	İyi Uyum
IFI	0.95	İyi Uyum
RFI	0.93	İyi Uyum
RMR	0.06	İyi Uyum

X^2 istatistiği yalnız başına değerlendirilebilen bir istatistik olmadığından X^2 değeri Sd ile oranlanarak değerlendirilmeye alınmıştır. Büyük örneklem için X^2/Sd oranı eğer 3' ün altındaysa mükemmel uyumu, eğer 5' in altındaysa da orta düzey uyuma denk düşmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Dolayısıyla, çalışma kapsamında yapılan ilk analiz sonucunda X^2/Sd oranının 4,71 olarak bulunması orta düzeyde bir uyumun olduğu göstermektedir. Diğer uyum indekslerine bakıldığında $RMSEA=0.08$, $NFI=0.94$, $CFI=0.95$, $IFI=0.95$, $RFI=0.93$, $RMR=0.06$ şeklindedir. Bu uyum indekslerinin model ile uyumları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Şekil 2. Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi

3.3. Ölçeğin Güvenirliği

Ölçekten elde edilebilecek puanların güvenirligi, test yarılama yöntemleriyle hesaplanmış ve toplam 34 maddelik tutum ölçeğinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının .90, ölçeğin güvenirlilik katsayısının ise .89 olduğuna ulaşılmıştır.

3.4. Madde Analizi

Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeği için madde-toplam korelasyonunun .75-.94 aralığında olduğu görülmüştür. Elde edilen toplam puana göre belirlenmiş olan %27'lik alt ve üst grupların madde puanları farkına ilişkin t ($Sd= 254$) değerlerinin 30.50 ($p < .001$) – 53.39 ($p < .001$) arasında sıralandığı belirlenmiştir. Ölçeğin madde-toplam korelasyonları ile %27'lik alt-üst grup farkı t değerlerine Tablo 3'de yer verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeğinin madde toplam korelasyonları ile % 27'lik alt-üst grup farkı t değerleri

Madde No	r_{jx}	t	Madde No	r_{jx}	t
1	.91***	45,72	18	.93***	49,46
2	.92***	49,43	19	.93***	48,72
3	.91***	48,88	20	.77***	35,28
4	.92***	50,42	21	.93***	49,62
5	.75***	30,54	22	.93***	47,08

6	.92***	48,90	23	.93***	47,97
7	.91***	43,05	24	.89***	50,71
8	.92***	50,41	25	.93***	51,87
9	.92***	46,76	26	.93***	51,48
10	.92***	49,09	27	.93***	48,04
11	.92***	49,62	28	.93***	48,78
12	.93***	53,15	29	.94***	53,39
13	.93***	52,11	30	.93***	48,44
14	.93***	48,34	31	.94***	52,73
15	.94***	52,74	32	.79***	38,83
16	.93***	48,16	33	.76***	35,03
17	.93***	49,82	34	.93***	49,12

*** p< .001

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Eğitim kurumlarında öğrenimlerini sürdürmekte olan bireylerin herhangi bir durum veya nesneye ait var olan tutumlarının belirlenerek ölçülebilmesi artık günümüz dünyasında çok önem arz eden bir konu haline gelmiştir (Erkuş, 2003). Çünkü birey davranışlarını harekete geçiren ve o davranışın etki gücünü belirleyen asıl unsurun benimsemiş oldukları tutumlar neticesinde kaynaklandığı söylenebilir (Morgan 1991). Bireyin herhangi bir konuya ait tutumunun önceden tespit edilebilmesiyle ancak gelecekte ilgili konular hakkında etkili stratejiler belirlenebilir (Üstüner, 2006). Bu yönüyle bireylerin tutumlarının sağlıklı bir şekilde ölçülebilmesine olanak sağlayan tutum ölçeklerinin nitelikli bir şekilde hazırlanması gerekmektedir.

Tutum ölçekleriyle ilgili çalışmalar incelendiğinde araştırmacıların genellikle ölçeklerini açıklayıcı faktör analizinden (Çınar, Doğu ve Meydan, 2008; Yalçın ve Doğan, 2007; Bogner ve Wiseman, 2006; Kaiser, Wölfling ve Fujrer, 1999) faydalanarak yapılandırdıkları görülmektedir. Buna karşılık bazı araştırmacılar da (Barr ve Gilg, 2007; Meyerhoff, 2006; Bogner ve Wiseman, 2006) ölçeklerini doğrulayıcı faktör analizinden faydalanarak yapılandırmışlardır. Açıklayıcı faktör analizinde tümevarımcı; doğrulayıcı faktör analizinde ise tümdengelimci bir bakış açısına göre tutum ölçekleri yapılandırılır. Fakat bilimsellik yönü yüksek olan ölçekler, hem tümevarımcı hem de tümdengelimci bir mantaliteyle hazırlanmaktadır. Yani herhangi bir tutum ölçeğinin işlevsel olmasını belirleyen asıl kıstas o ölçeğin hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analiz yapmaya elverişli olmasıdır. Bu bakış açısıyla hazırlanan tutum ölçekleri aracılığıyla araştırmaların güvenilirliğinin üst düzeye çıkacağı unutulmamalıdır (Okur ve Yalçın-Özdilek, 2012). Bu gerekçelerden yola çıkarak yapılan bu araştırmanın temel amacı sosyal bilgiler dersinde verilen ev ödevlerine yönelik tutumların belirlenmesi için bir tutum ölçeği geliştirmek ve bu tutum ölçeğinin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinden faydalanarak geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir.

Hazırlanan tutum ölçeğinin yapı geçerliğini saptamak için gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi neticesinde açıklanan toplam varyansın % 83,2 olduğuna ulaşılmıştır. Tutum ölçeklerinin geliştirilmesi veya uyarlanması açıklanan varyans oranının %30 ve üstü durumlarda kabul edildiğinden hazırlanmış olan bu tutum ölçeğinin geçerliğinin sağlandığı görülmektedir. Ölçek içerisinde yer alan maddelerin birbirleriyle uyum içerisinde olmaları ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısının çok yüksek olduğu ve madde ayırt edicilik gücünün ise kabul edilebilir değerler arasında olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak yapılan istatistikî işlemler neticesinde hazırlanan sosyal bilgiler ev ödevi tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu yönündedir.

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin önemli bir parçası bazen de tamamlayıcı unsuru olarak kabul edilen ev ödevleri, tüm derslerde olduğu gibi sosyal bilgiler dersinde de önem arz eden bir yere sahiptir. Yaşanan bazı aksaklıklara rağmen günümüz modern dünyasında öğretmenlerin hala etkin bir şekilde öğrencilerine ev ödevleri verdikleri bilinmektedir. Ev ödevlerinin verilmesi aşamasında yaşanan aksaklıkların neler olduğu,

bu durumun öğrenciden mi, öğretmenden mi yoksa başka nedenlerden mi kaynaklandığı tespit edilmelidir. Bunun için verilen ev ödevlerine yönelik öğrenci tutumlarının belirlenmesi çok önem arz eden bir durumdur. Türkiye’de sosyal bilgiler dersinde verilen ev ödevlerine ilişkin öğrenci tutumlarını ortaya koyan herhangi bir çalışmaya ilgili literatürde rastlanılmamaktadır. Yapılan bu çalışmanın sosyal bilgiler eğitimine ve bu konuyla ilgili bundan sonra yapılacak olan çalışmalara bilimsel manada ışık tutacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, Z. (1998). *Ödevin öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Arıkan, Y.D., & Altun, E. (2007). A research on preschool and primary student-teachers’ use of online homework sites. *Elementary Education Online*, 6(3), 366-376.
- Babadoğan, C. (1990). Ev ödevlerinin eğitim programları içindeki yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 745-766.
- Barr, S., & Gilg, A.W. (2007). A conceptual framework for understanding and analyzing attitudes towards environmental behaviour. *Swedish Society for Anthropology and Geography*, 89(4), 361-379.
- Barnes, S. (2001). *Ladderto learning or stairway to stress: A study of grade 4 homework practices*. M.E. Thesis. University of Prince Edward Island.
- Bayrakçı, Ö. (2007). *İlköğretim sosyal bilgiler dersindeki araştırma ödevlerinin (Etkinlik, Performans ve Proje) öğrencilerin sosyalleşmesine katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Bilen, M. (1982). *Başarılı öğretim için teknikler*. Ankara: Basın San. ve Kağıtçılık A.Ş.
- Bogner, F.X., & Wiseman, M. (2006). Adolescent’ attitudes towards nature and environment: Quantifying the 2-MEV model. *The Environmentalist*, 26, 247-254.
- Brown, M., Oke, F.E., & Brown, D.P. (1982). *Curriculum and Instruction: An Introduction to Methods of Teaching*. Mc Millan Education, Nigeria Hong Kong.
- Büyüktokatlı, N. (2009). *İlköğretimde ev ödevi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Cooper, H. (2001). *The battle over homework: Common ground for administrators, teacher, and parents*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Çınar, D., Doğu, S., & Meydan, A. (2008). *Sınıf öğretmeni adaylarının çevreye karşı tutumları*. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (2-4 Mayıs), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları (Birinci baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- DeCoster, J. (1998). *Overview of factor analysis*. Accessed Oct 14, 2014 at www.stat-help.com/notes.html.
- Demir, M.K. (2006). İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde eleştirel düşünme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 155-169.
- Doyle, G., & Barber, B. (1990) *Homework as a learning experience; What research saysto the teachers*. Washington, DC: National Education Association, Eric Document, 319-492.
- Erden, M. (1996). *Sosyal bilgiler öğretimi*. (6.Baskı), Ankara: Alkım Yayınevi.
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri üzerine yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Fehrman, P.G., Keith, T.Z., & Reimers, T.M. (1987). Home influence on school learning: Direct and indirect effects of parent involvement on high school grades. *Journal of Educational Research*, 80, 330-337.
- Gelen, İ. (2002). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde düşünme becerilerini kazandırma yeterliklerinin değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(10), 100-119.
- Gündüz, Ş. (2005). *Geleneksel-çevrimiçi ve bireysel-işbirliğine dayalı ödev uygulamalarının lisans öğrencilerinin akademik başarılarına ve ödevle ilişkin tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Güverlik, G. (2006). *Ortaöğretim matematik derslerinde ev ödevlerine yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hill, T.A. (1992). *Homework effective? how machto? assingthe needfor clear policies*. OSSC Bulletin.
- Hizmetçi, S. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin ödev stilleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Hong, E., & Lee, K. (1999). Preferred homework style and homework environment in high-versus low-achieving Chinese students. http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/17/a9/a2.pdf (20.12.2008)
- Kaiser, F.G., Wölfing, S., & Fujrer, U. (1999). Environmental attitudes and ecological behaviour. *Journal of Environmental Psychology*, 19, 1-19.
- Kapıkıran, Ş., & Kıran, H. (1999). Ev ödevinin öğrencinin akademik başarısına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 54 - 60.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Krapp, J.V. (1988). Teaching research skills: A critical-thinking approach. *School Library Media Journal*, 34(5), 18-27.
- Meyerhoff, J. (2006). Stated willingness to pay as hypothetical behaviour: Can attitudes tell us more? *Journal of Environmental Planning and Management*, 49(2), 209-226.
- Milbourne, L.A., & Haury, D.L. (2003). *Helping students with homework in science and math*. ERIC Digest.
- Okan, K. (1989). *Ev ödevi hazırlama teknikleri*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Okutan, M. (1990). Yeni ödev yönetmeliğinin getirdiği yenilikler nelerdir? *Milli Eğitim Dergisi*, 94, 73-77.
- Öztürk, C. (2006). *Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış, Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Paulu, N., & Perkinson, K. (1995). *Helping your child with homework*. Washington, D.C.: U.S. Department of Education.
- Smith, J. B. (1989). *Library media center programs for middle schools; A curriculum based approach*. Chicago: American Library Association.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics* (Fifth edition). NY: Allynand Bacon.
- Tan, Ş. (2005). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Taş, A. M. (2004). Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartlarının belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 28-54.
- Temel, A. (1989) Öğrenci ödevleri bilinçli verilmeli. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 140, 12-14.
- Varış, F. (1998). *Eğitimde program geliştirme "Teori ve Teknikler"*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Yalçın, S., & Doğan, S. (2007). *Fen ve teknoloji dersinin ilköğretim öğrencilerinin çevre tutumlarına etkisi*. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu içinde (s. 703-705). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A., Doğanay, A., & Türkoğlu, A. (2000). *Okulda başarı için ders çalışma ve öğrenme yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yuladı, C., & Doğan, S. (2009). Fen ve teknoloji dersinde öğrencilerin ev ödevi performansını arttırmaya yönelik bir eylem araştırması. *Çankaya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi*, 12, 211-238.
- Yücel, A.S. (2004). Ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin kimya derslerinde verilen ev ödevlerine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 147-159.

Citation Information

Topkaya, Y. (2016) Sosyal Bilgiler Ev Ödevi Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 119-128.